Ч. 103 (13.342). Львів, середа 26. квітня 1933. Poсztowa opłatę vapłacono ryczałtem. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Ювилей установи та обовязок громадянства.

(Кілька заміток з нагоди 40-ліття Товариства взаїмних обезпечень „Дністер").

У дні 27. квітня цього року відбудуться ювилейні Загальні Збори Товариства взаїмних обезпечень „Дністер" у Львові, які закінчать 40-літній час праці цього Товариства. З цієї нагоди мусимо пригадати нашому громадянству бодай у головному ті завдання, для яких повстало це Товариство та рівночасно звернути увагу на те, як наша суспільність ставиться до праці на ділянці обезпечень від вогню, якою це Товариство займається.

Ділянка обезпечення від вогню була в передвоєнному часі добровільною. Кожний власник будинків міг обезпечувати своє майно від вогню або ні, залежно від його доброї волі. Разом з тим обезпечення від вогню було вільне, то значить, що обезпечуючий міг вибирати довільну установу, в якій хотів обезпечити свої будинки від вогню. Тому, що свідомість потреби обезпечення від вогню серед нашого народу зростала чимраз більше, треба було покликати до життя окрему українську обезпеченеву установу, бо свідомі українські громадяни, не маючи власної установи, мусіли обезпечувати своє майно у чужих, а то й польських, чеських та німецьких товариствах. Очевидно, що через те збирався наш капітал у чужих руках, з цього збогачувалися чужі економічні осередки та з цього удержувалися сотні чужих урядовців. Та найважнішим було те, що одна з організованих ділянок нашого народнього життя лишалася поза нами. Тому перед 40 роками до заснування Товариства взаїмних обезпечень „Дністер" приложили руку найпередовіші наші громадяни, а також найбільше авторитетні чинники, на чолі яких станув тоді тодішній наш кардинал-митрополит. Вже це свідчить про те, яку велику вагу прикладали тоді у нас до справи істнування та розвитку такої установи.

І треба сказати, що наше громадянство зрозуміло вагу цієї установи та старалося розбудовувати її всіма силами. Переконують нас про те точби дані про розвиток „Дністра" з останнього передвоєнного, тобто 1913 року. В цьому році було вже в „Дністрі" 268.999 важних обезпечень з 3.597 громад, на обезпечеву вартість 321,525.833 австр. кор. У цьомуж році вплачено премій на 3,084.625 австр. кор., за цей рік було 3301 шкід, за які виплачено 1,887.190 австр. кор. відшкодування. У тому часі виказував „Дністер" 1,100.526 австр. кор. на резерві премій та 2,132.586 австр. корон на резервовому фонді. Самі аґенти дістали за рік, як провізію, 248.595 австр. корон. Ці числа вказують нам наглядно на те, що ця установа була на найкращій дорозі до правильного розвитку та що тільки велике нещастя війни спинило її від того, щоби стати нашою найсильнішою економічною установою.

Та роки війни і перших повоєнних літ разом з усіми перипетіями девалюації та зміни ріжних валют, а разом з тим повної зміни господарських умовин, не дали можливости „Дністрові" якслід далі розвиватися. Найтяжчий удар завдало цій установі польське законодавство, яке зробило обезпечення від вогню обовязковим для всіх власників реальностей та зосередило його в однім державнім заведенні (Паньствови Заклад Убезпечень Взаємних). Закон постановив, що тільки 1/3 часть обезпеченої примусово вартости можна перенести до добровільної обезпеченевої установи, у нашому випадку до „Дністра". Вже це саме мусіло обнизити автоматично всю обезпечену в „Дністрі" вартість на 2/3 частини, і нанести „Дністрові" величезні втрати, бо все діловодство мусіло залишитися на передвоєнній висоті, коли воно мало бути справне і доладне. Примусове зниження вартости обезпечених будинків, яке переведено у наших повітах у попередньому році (в деяких аж до 40 прц. вартости), а додатково знижено його ще і в цьому році, — впливає на зменшення премій навіть тих, які обовязково обезпечують 1/3 частину свого майна в „Дністрі". З цього, очевидно, мусять приходити дальші втрати, яких ця установа зазнає тільки через те, що вона спутана законними постановами.

Та ми вміємо говорити і радо говоримо про те, що нам треба використовувати усі законні можливости для того, щоби скріплювати наше народнє господарство та зміцнювати наші народні установи. Але запитаймо, як виглядає у ділянці обезпечення від вогню це використання законних можливостей?

Отже у 1932 році було в „Дністрі" важних поліс 122.582 або на 146.403 менше ніж останнього передвоєнного року. Ці обезпечення походили з 3.034 сіл або з 863 сіл менше ніж перед війною. А при цьому треба памятати, що тепер обезпечується в „Дністрі" не цілу вартість будинків, а тільки 1/3 часть, як це дозволяє закон. Правда, від попереднього 1931 року є значна поправа, бо скількість поліс зросла за 1932 рік майже на 1/5 частину. Але коли зважити, що в Галичині, на якому то терені можна працювати „Дністрові", є у наших руках около 1 міліон господарств, то тоді щойно видно, що тільки 1/8 часть наших власників реальностей виконала свій обовязок та обезпечила 1/3 вартости своїх будинків у „Дністрі". А чейже до виконання цього обовязку не треба докладати ні одного сотика, бо чи хто обезпечить 1/3 часть у „Дністрі" чи ні, то все одно стягнуть з нього цілу премію, як це передбачує закон.

Колиб наше громадянство поставилося до праці „Дністра" так як перед війною, колиб у нас поведено відповідну пропаганду за тим, щоби дозволену частину цього примусового обезпечення за всяку ціну переносити до „Дністра", то ми малиб у „Дністрі" вплачених премій за один рік не пів міліона, як досі, а 4—5 міліонів золотих. Скільки з цього капіталу булоб доходу для нашої установи, скільки нових сил можнаб примістити споміж наших безробітних інтеліґентів, скільки доброго можна вчинити для наших добродійних та культурно-освітніх установ — це полишаємо розвазі наших читачів.

І коли власне тепер відбуваються Загальні Збори „Дністра", які замикають 40-ліття його праці, то мусимо ствердити, що наше громадянство далеко не сповнило свого обовязку в ділянці обезпечення від вогню, не використало законних можливостей та помимо того, що це не коштує ні одного сотика більше, не все переносить 1/3 часть обезпечення до своєї рідної установи. Мусимо всі йти до того, щоби цю справу рішуче змінити та щоби байдужих переконати, що в цій ділянці багато занедбано та вчити, як його можна направити. Бо власне на таких буденних оправах випробовується зрілість громадянства до великих діл.

До історії української політики в Австрії 1918 року.

Пан д-р Кость Левицький у книжечці, виданій „Червоною Калиною" 1931 р. п. н. „Великий зрив" (до історії української державности від березня до листопада 1918 р., на підставі споминів та документів) подає на стор. 132—135 два протоколи нарад австрійської Ради Міністрів у Відні з 31. жовтня 1918 р. і кінчить цей уступ так:

„А до того пан міністр д-р Горбачевський по першому засіданні Ради Міністрів подається до димісії і відтак без нього так фатально вирішують нашу справу"... „Це діялося у Відні вечером 31. жовтня 1918 р., а ми у Львові цього не знали".

Дозволю собі подати в цій справі деякі пояснення.

Я подався до димісії уже на першім, ранішнім засіданні Ради Міністрів, а саме з причини висліду дебати про розмежування Галичини. Міністр д-р Галецький поставив конкретне внесення, щоби за польську частину Галичини, яка припала би польській державі, визнати весь край на захід від лінії, яку він назвав „лінією Буга", зі Львовом далеко на захід від цієї лінії і з нафтовими теренами.

Проти цього домагання я застерігся якнайрішучіше і зазначив, що основою при вирішуванні розмежування краю можуть бути лиш етнографічні границі, які лежать не на лінії Буга, але сягають далеко на захід поза Сян. Тимчасом можна взяти за основу, австрійським урядом від давна заведені границі апеляційних судів: львівського і краківського, але треба зробити відповідні поправки, бо границі апеляційних судів не покриваються цілком з етнографічними границями.

За винятком міністра справедливости, д-ра Шауера, який заняв річеве становище і ствердив, що етнографічні границі — у цім випадку рішаючі — відповідають приблизно розмежуванню обидвох апеляційних судів, майже всі інші міністри висловили думку, що треба йти на зустріч бажанню нової польської держави, висказаному міністром д-ром Галецьким.

З огляду на такий вислів дебати я заявив, що при таких обставинах не можу далі лишитися в кабінеті і зголосив димісію.

Президент міністрів д-р Лямаш, немило вражений цією заявою, висловив бажання, щоби я димісію взяв назад, щоби в цій тяжкій добі не зривати солідарности, але я на це не міг згодитися.

Протокол дальшого ходу цього ранішнього засідання Ради Міністрів і закінчення цього засідання моєю димісією п. д-рові К. Левицькому, очевидно, не був доступний і він дивується,

Всіх Впов. Передплатників, які мають залеглости просимо їх вирівнати, бо з 1. травня здержуємо висилку.

чому я зголосив димісію. Вирішення кардинальної справи, розмежування Галичини, яке відповідало би бодай приблизно дійсним відносинам у краю, стало фактично неможливе наслідком вимоги, поставленої з польської сторони і піддержаної більшістю міністрів. Це було причиною димісії.

Наша парляментарна президія, що була ще тоді у Відні — устно повідомлена про димісію і її причини — приняла цю вістку до відома.

Колиб я був навіть відкликав димісію, як цього бажав собі президент міністрів д-р Лямаш, то не мав би я ніякої змоги недопустити до „фатального" вирішення справи — при загальнім настрою Міністерської Ради, який проявився на ранішнім засіданні.

Що ділося на другім засіданні Міністерської Ради, я, очевидно, зовсім не знаю, але було мабуть так:

Президент міністрів д-р Лямаш, побачивши на першім засіданні Ради міністрів, що розмежування Галичини на етнографічнім принципі неможливе, бажав, очевидно, за всяку ціну рятувати ситуацію і „піти назустріч безперечно оправданому домаганню українців у справі їх власної адміністрації таким чином, що староства, переважно заселені українцями, будуть обсаджені українцями". Міністерська Рада справді постановила це (як виходить з протоколу, поданого п. д-ром К. Левицьким), але ця постанова не мала жадного значіння, коли не переведено розмежування краю.

Врешті катастрофальні політичні події перевалювалися тоді з такою скорістю, що постанови Міністерської Ради не мали вже значіння і всі народи Австрії вирішували свої справи в своїх Національних Радах.

Пан д-р К. Левицький питає, чи президент міністрів д-р Лямаш — форсуючи згадану постанову Міністерської Ради — мав якісь особисті причини чи цілі, і висловлює свої здогади, але тут треба пригадати, що справою інтересувався теж архикнязь Вільгельм (Василь Вишиваний) і мабуть лише тому приняли бодай цю постанову „ut aliquid fecisse videatur".

Як у Львові нічого не знали, що ділося 31. жовтня 1918 р. у Відні, так само не знала віденська влада нічого, що ділося у Львові, бо навіть урядовий телеграфічний і телефонічний звязок зі Львовом не був тоді можливий.

Першу вістку про переворот у Львові приніс до Відня якийсь жид, що приїхав зі Львова і передав її послові Васильокові, і щойно від посла Василька довідався президент міністрів і про події у Львові.

Пан д-р К. Левицький відсилає читача врешті до Споминів д-ра Ярослава Окуневського: „Розмови з архикнязем Вільгельмом дня 4. VIII. 1918 р. („Діло з 10. V. 1931).

Лишаючи на боці примітку особистої натури, хочу звернути увагу на висловлені погляди про старі методи тайної політики з „мінами і контрмінами", як найвищу політичну мудрість. Твардовський, „хитра штука", підложив дуже гарну міну, а між українцями такого хитрого політика не було. Сам архикнязь насаджує контрміну: йде до опозиції. Хоча контрміна є незвичайно видатна, ціла справа кінчиться також „фатально".

Відкриття „політичних мін", які, розуміється, завсіди добре закриті, є для звичайного смертельника майже зовсім не можливе, ба, воно важке навіть для досвідченого політика з дуже тонким „політичним нюхом", колиж це поведеться, то скорше випадково, або крутими дуже стежками, на які не кожний зможе відважитися. Розуміється, що з архикнязем була тоді зовсім інша справа.

Хоч після війни провідники світової політики прилюдно осудили старі методи тайної політики, і створили інституцію, яка мала бути виразником нових політичних метод, заснованих на чесности і справедливости, то на жаль і далі процвітають ці старі методи з „мінами і контрмінами", і рішаючим моментом успіху в політиці є, як і давніше: хто з противників розпоряджає більшою силою.

Д-р І. Горбачевський.

Організація українських приватних службовиків.

Загальні Збори СУПРУГА.

СУПРУГА це організація, яка має, а радше повинна мати велике значіння для українських приватних службовиків — як організація для оборони їхніх професійних інтересів і для українського громадянства взагалі — як організація тих людей, що працюють по ріжних громадських установах і мають або можуть мати великий вплив на життя й розвиток тих установ. Це муситься пригадувати при кожній згадці про ту організацію, бо так воно є справді, а на жаль, зі шкодою для справи СУПРУГА не має ще належного зрозуміння ні в громадянства ні навіть у великого числа наших приватних службовиків.

Дня 23. квітня ц. р. відбулися звичайні річні загальні збори СУПРУГА. На зборах було присутніх 114 осіб, які заступали 229 членів організації. Проводив зборами д-р К. Коберський.

„Рік 1932, починає Гол. Рада своє звідомлення в „Службовику", пройшов під знаком дальшого погіршення господарського і соціяльного положення працівників. Зростаюче безробіття і зменшення допомог з фонду безробіття ЗУПУ поставили також і українське службовицтво у ще тяжчі умовини життя. Ми бачили, як серед тих умовин почалася дезорганізація в рядах приватних службовиків інших націй, що привело до повного застою наприклад деякі польські професійні організації. Коли серед таких тяжких відносин наша професійна організація СУПРУГА не втратила майже нічого зі свого дотеперішнього стану, то це є доказом її великої життєздатности".

Справді — серед найтяжчих умовин СУПРУГА поступає вперед, а коли зважити, що в тій організації працюють люди переважно дуже сильно обтяжені і своєю зарібковою і громадянською працею, то той поступ є навіть дуже великий.

З праці і заслуг СУПРУГА за минулий рік варта подати урухомлення фабрики цикорії кооп. „Суспільний Промисл", наладнання правильних службовицьких взаємин зі службовицькою кредитовою установою — з банком СУПРУГА, уділення з ріжних фондів організації допомог членам у сумі 2.683 зол., інтервенції у звязку з редукціями службовиків поминаючи вже цілу низку справ буденної праці організації, звязаної з професійними інтересами службовиків, з безробіттям, допомогами, порадами і т. п.

На теперішній час організація є досить сильна матеріяльно (в 1932 р. вплинуло до каси 16.823 зол., а біланс в активах і пасивах виказує суму 28.629 зол.), натомісць всетаки відносно до загалу нашого службовництва, має за мало членів, бо всього лише 589 і то переважно зі Львова. Чому воно так, маємо вияснення м. ін. на вступі цієї статті.

Останні Заг. Збори СУПРУГА були дуже річеві. І звідомлення Гол. Ради і причина того звідомлення і думки про працю організації на май-

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 26. КВІТНЯ 1933.

Д-Р АНДРІЙ ЛАСТОВЕЦЬКИЙ.

Нові здобутки експериментальної фізики.

Розбиття атому і значіння цього експерименту. — Висновки квантової механіки Дірака. — Додатні електрони.

Минулий 1932-ий рік був дуже багатий на експериментальні праці фізики. Між авторами цих праць подибуємо представників ріжних народів. З гордістю зазначуємо, що не брак між ними і представників українського народу. Одначе було би недоцільно реферувати в часописній статті висліди усіх цих праць, хоч які вони цікаві. Тому обмежимося тільки до згадки про висліди трьох, найважніших, на нашу думку, експериментальних праць, виконаних минулого року, які мають дещо загальніше значіння.

Перша експериментальна праця звязана з прізвищами двох молодих англійських фізиків, учнів славного фізика Радерфорда з лябораторії ім. Кевендіша в Кембрідж: Кокрофта і Вальтона. Пощастило їм уперше розбити ядра атомів*) кількох первнів „штучним" не „природним способом. Досі розбивали такі ядра (напр. Радерфорд у Кембрідж і Кірш з Петерсоном у Відні) при помочі частинок (промінів) альфа радіоактивних тіл, яких достарчувала сама природа. Притім виявлялося завсіди, що відломки розбитих частинками альфа атомових ядер є протонами, себто ядрами атомів водня. Кокрофт і Вальтон вибрали відворотну дорогу. До розбивання атомових ядер ужили вони дуже швидких протонів. Бомбардуючи ними ядра атомів ріжних первнів, одержали вони як відломки цих ядер навідворот частинки альфа. Ці дуже швидкі протони витворювали вони „штучно" в скляній рурі, виповненій розрідженим воднем, при помочі високої електричної напруги приблизно 125 тисяч вольтів.

Досліди англійців повторив з позитивним вислідом у Берліні німецький фізик Лянге, оперуючи електричною напругою яких 5 міліонів вольтів. Так само у Харкові в українськім фізикотехнічнім інституті повелося фізикам Папкові, Браїловському та Фоґлеві розбити „штучним" способом ядра атомів первнів літу і флюору. Українські фізики послугувалися підчас своїх експериментів електричною напругою 2,5 міліона вольтів.

Величезне значіння цих експериментальних праць у тому, що енергія розбитих ядер без порівнання більша від енергії, вложеної у протони, завданням яких було саме розбиття ядер ріжних первнів. Отже маємо тут до діла з нечуваним зиском енергії. Якщо нам систематично поведеться визволити величезну кількість енергії, вміщену в ядрах атомів, зможемо скоро використати нові, просто невичерпані джерела енергії. Найближчі роки, а може і найближчі місяці принесуть нам імовірно відкриття, які зможуть основно змінити наші технічні відносини та збірне життя.

Другою експериментальною працею з фізики, яка заслугує на загальну увагу, це праця дочки і зятя відомої дослідниці Кірі-Склодовської: панства Кірі-Жоліо. Підчас своїх експериментів відкрили вони новий (побіч протонів і електронів) складник матерії — невтрон. Є це матеріяльна частинка, що не має електричного наряду. Складається вона подібно, як атом водня, з одного протону й одного електрону. Однак ріжниця між (невтральним) атомом водня і невтроном велика. В (невтральнім) атомі водня ядро себто протон находиться в осередку атому, а електрон кружляє довкола нього подібно, як планета довкола сонця. Віддаль електрону від ядра є в атомі водня ріжна і залежить від стану енергії даного атому. Одначе вона не сміє бути менша від якоїсь означеної вартости. Зате для невтрону ця віддаль мінімальна в порівнанні з цією вартістю. У невтроні протон і електрон звязані зі собою без порівнання тісніше, ніж в атомі водня. Тимсамим відпадає при невтроні ціла планетна система атому водня. Висліди експериментальної праці панства Кірі-Жоліо потвердив і доповнив кілька тижнів пізніше учень згаданого вже Радерфорда Чедвік. Покищо трудно передбачити, які нові здобутки принесе для фізики гіпотеза невтронів. Одначе мусимо ствердити, що саме тепер займаються нею найчільніші теоретичні фізики.

Заки ще перейдемо до третьої і останньої експериментальної праці, початої ще давніше, а опублікованої вже в цьому році, слід пригадати, до яких висновків доходить нова квантова механіка молодого англійського фізика-теоретика Дірака. Одним з найбільше парадоксальних і незрозумілих її висновків є введення електронів, що мають відємну масу. (Чи можемо розуміти те, що чоколяда, яку смачно заїдаємо, є відємна?). Дірак пояснює істнування електронів з відємною енергією в цей спосіб, що приймає у всесвіті порожні місця, „діри", призначені для електронів. Біля неозначеної кількости порожних „дір" маємо величезну більшість заповнених „дір". Електрони заняли вже більшість порожніх місць, а в майбутньому займуть і решту цих місць. Ця хвилина буде одночасно загибілю нашого матеріяльного всесвіту. Одначе між електронами, що сидять уже в „дірах"

*) Атом кожного первня складається з порівнюючи тяжкого (додатною електричністю наряджeного) ядра і одного або й більше порівнюючи легких (відємно наряджених) електронів, що кружляють довкола цього ядра немов планети довкола сонця. Само ядро атому складається з одного або й більше протонів себто ядер атомів водня, а у деяких первнів ще й з частинок альфа.

[б]утнє вказували, що організація стоїть на певному шляху до розбудови. Щезли з нарад деякі особисті справи, злобні дотинки і т. п. Нова Головна Рада має вправді перед собою тяжке завдання, але зате принаймеюше догідні внутрішні умовини.

До нової Головної Ради, яку запропонувала комісія-матка, зложена з 9 представників різних установ, увійшли: голова д-р Ярослав Олесницький, члени Ради: д-р М. Стахів, Гр. Гладкий, інж. Р. Вітковицький, В. Васильків, Ів. Мороз, д-р М. Матюшенко, М. Брилинський, Ол. Черник, М. Климкевич, С. Харамбура (Яворів), Ів. Камінський; заступники членів Ради: інж. І. Лучишин, П. Петрик, О. Бандера (Стрий), Р. Петрушевич, В. Левицький, Д. Бречка; члени провірної комісії: В. Дуткевич, З. Рудик, І. Грабар, Е. Мурин, Ф. Воробець.

З постанов зборів замітна підвишка підмоги і фонду безробіття на 25 проц. суми, яку безробітний член організації дістає з фонду безробіття ЗУПУ, і зниження членської вкладки з 1 на 0.75 проц. платні члена організації.

Новій Гол. Раді СУПРУГА слід побажати успіхів у праці.

Поворот Габсбурґів.

Тривожні інформації чеської преси.

Чеський щоденник „Народні Лісти" довідується з Будапешту про сензаційні висліди розмов, які австрійський канцлер Дольфус мав у Римі з Мусолінієм. На основі тих інформацій б. міністр д-р Візнер заявив двом провідникам угорських леґітимістів, Іванові Зічі й Осипові Каролі, що Дольфус дістав згоду Мусолінія на відновлення персональної унії між Австрією та Угорщиною. Перед приїздом Дольфуса до Риму представники обох леґітимістичних партій (Австрії й Угорщини) мали у Відні нараду, на якій устійнили спільну лінію ділання. Згодилися, що як Австрія так Угорщина збережуть автономію в монетарних і військових справах, однак організація буде спиратися в обох краях на тих самих основах, при спільному ґенеральному штабі. Монархія резидувала би на зміну 6 місяців у Будапешті і 6 місяців у Відні.

Цей план, виладжений Векерлем, дещо змінено. Делеґати австрійського уряду, д-р Буреш і Кольман мали поїхати до Будапешту, щоби з Ґембешом і Ґортієм обговорити дальшу акцію, що вела би до реставрації Габсбурґів. Щойно опісля на основі повідомлення „Народніх Лістів" наступила би дипломатична акція в Празі, Білгороді і Варшаві, щоби поінформувати заінтересовані уряди про наміри леґітимістів. Дипломатичну акцію в тих державах підготовляє Італія, яка працює в тому напрямі в Парижі і Льондоні.

і тими, що шукають своїх „дір", істнує основна різниця. Електрон, що усадовився в „дірі" раз назавсіди, це електрон з відемною масою. Істнування його не можемо ствердити ніякими помірами. Тільки ті електрони, що не найшли ще порожніх „дір", доступні нашій обсервації. Отже в нашім світі істнують тільки електрони з відемною масою (в „дірах"), або з додатньою масою (поза „дірами"). В такім випадку протон є згідно з поглядами Дірака „дірою", порожнім місцем, окруженим електронами з відемною масою. Такі „діри" притягають подібно, як протон, електрон з додатною масою.

Отже згідно з Діраком доступний нашим змислам матеріяльний світ це не електрони і протони, але електрони з додатною масою і порожні „діри" в муравлищі електронів з відемною масою. Цій концепції можемо зробити такий принциповий закид. А саме протон, як „діра", поводився би щоправда як елементарний додатній електричний наряд, але його маса була би рівна масі електрону. Отже був би це не протон, але радше додатно наряджений електрон. Бо, як відомо, протон має приблизно 2000 разів більшу масу від маси електрону.

Одначе два фізики Блекет і Оккіяліні зробили в цьому році в ляборатороії Радерфорда в Кембрідж нове велике відкриття, яке є знаменитим і несподіваним потвердженням концепції Дірака. Ці вчені виказали експериментом, що в деяких умовинах можемо при помочі дуже проникливого (космічного) промінювання видобути з матерії додатні електрони, отже елементарні додатні електричні наряди з масою по всякій імовірности рівною масі електрону, себто можемо видобути „діри" в зборищі електронів з відемною масою.

Якщо дальші експерименти потвердять експериментальні висліди зперед кількох тижнів у Кембрідж, станемо перед фактом, який може основно змінити наші поняття про матеріяльний світ.

ГІТЛЕР ЗАПОВІДАЄ ЗНИЩЕННЯ МАРКСИЗМУ.

БЕРЛІН, 24. IV. ПАТ. На основі пресового комунікату націонал-соціялістичної партії Гітлер, промовляючи на зїзді партійних провідників, заявив, що теперішня Німеччина бажає вести мирову політику і вдержати теперішній мир, однак не годиться, щоби Німеччину вважали державою другої катеґорії. Дальше Гітлер заповів дальшу невблаганну боротьбу з марксизмом, яку вестиме, аж зовсім його знищить. Коли вийшов наказ розпочати охоронну акцію проти жидівської пропаганди про німецькі жорстокости, говорив Гітлер, і проголошено бойкот, наша акція грунула як грім і так само буде закінчена. Вкінці Гітлер закликував партію до збереження дисципліни.

—о—

ПРОПАЛА СПІВАЧКА.

Тому три дні пропала в Берліні славна оперова співачка Шарл. Бернер. Здогадуються, що вона скінчила самогубством.

—о—

Загальні Збори „Рідної Школи".

Отворення Зборів. — Звідомлення з діяльности „Р. Ш." — Фінансове звідомлення. — Вибір комісії-матки. — Внесення Контрольної Комісії. — Реферати. — Дискусія.

Річні Загальні Збори „Рідної Школи" почалися в салі Ремісничої Палати в год. 10. передполуднем відспіванням пісні „Христос воскрес", що її заінтонували присутні делеґати. Опісля заступник голови Т-ва *о. мітрат Вазюк* відкрив Збори, відчитав денний порядок і вичислив поіменно померших у звітовому році членів „Р. Ш." Цієї частини його промови вислухали присутні стоячи. Секретарюють на Зборах пп. Ставничий та Атаманюк. В полудне на Зїзді було 217 делеґатів.

До другої точки нарад, а саме верифікації протоколу, забрав слово проф. *Савицький* і поставив внесення, щоби для верифікації протоколу покликати окрему комісію. Після вибору членів тої комісії предсідник Зборів просив учасників на салі не курити.

ЗВІДОМЛЕННЯ З ДІЯЛЬНОСТИ.

Для зложення звідомлення з діяльности „Р. Ш." забрав слово іменем Головної Управи секретар Т-ва д-р *Мирон Коновалець*. Промовець на самім вступі зазначив, що Гол. Управа „Р. Ш." вела у звітовому році оживлену діяльність через поширення організаційної сітки і заходи в справі роздобуття фінансових засобів. Праця йшла в комісіях. Сама Президія відбула 46 засідань, крім того було 5 засідань повної Гол. Управи, на яких полагоджено багато біжучих справ. У краю відбулася ціла низка анкет, крім того йшла жвава пропагандивна акція на сторінках преси. У звітовому році поведено широку акцію для поширення рідношкільної ідеї, для придбання нових членів, для збільшення жертвенности на „Р. Ш.", для масового основування нових кружків, діточих садків і т. д.

Ювилейні свята в мин. році і шк. плебісцит скріпили дуже значно авторитет „Р. Ш." в масах, разом з тим зросло і поважне заінтересування рідношкільними справами. Доказом цього є хочби отсі цифри: Коли при кінці 1930-31 року було в краю 588 Кружків „Р. Ш." з 32. 316 членами, то нині є їх 1.070 із 42.497 членами, себто за той недовгий час прибуло 482 нових Кружків „Р. Ш." і 10.181 членів. Найбільше меткости виявили ті повіти, що мали на свому удержанні школи або вели в себе виховну працю в часі літніх місяців. Рушилися помітно навіть такі повіти, в яких досі зовсім не було організації для діяльности „Р. Ш.". Під організаційним оглядом заслуговують на увагу повіти: львівський (44 нових Кружків „Р. Ш."), копичинецький (43), станиславівський (28), калуський (18), теребовельський (14), радехівський (14), бучацький (13), жовківський (13), любачівський (13) і товмацький (12). Зате є, на жаль, ще такі повіти, в яких рідношкільна справа стрічає покищо дуже мало зрозуміння, як б. богородчанський, брідський, городецький, добромильський, косівський, ліський, мостиський, підгаєцький, самбірський, сяніцький і ярославський, або в яких зовсім слабо стоїть, як у повіті рудецьким, б. скільським і б. старосамбірськім. Нездобутими є ще досі повіти березівський, горлицький, новосандецький і стрижівський.

Щодо жертвенности на потреби „Р. Ш.", то вона, не зважаючи на жахливу крізу й обіднення села, впала тільки незначно. (Вплини з жертв зменшилися у звіт. році на 7 відс.).

Число рідношкільних заведень і дітей, що в них учаться, нині таке: дитячих садків 131, в них дітей 5.240; захоронок 7, в них дітей 230; домашніх (збірних) лекцій 26, в них дітей 1.040; народніх шкіл 33, в них дітей 5.542; фахових шкіл 7, в них учнів 476; середніх шкіл: а) гімназій 10, б) семинарій 3, в них учнів 1.457; бурс 11. Разом: 221 виховних заведень і 13. 985 дітей.

З приводу 50-ліття „Р. Ш." вийшла відозва до громадянства, яку підписали також представники інших установ. Треба признати, що громадянство відгукнулося живо на цей заклик, і то як у краю, так і за океаном. До Америки їздив двічі делеґат „Р. Ш." п. Л. Ясінчук, якого праця була доволі успішна і причинилася до збільшення датків на „Р. Ш." Одначе тепер в Америці також криза і жертви звідти напливають чимраз рідше і в менших дозах.

З черги промовець піддав аналізі деякі цифри, що ілюструють жертвенність громадянства на „Р. Ш.", а опісля перейшов до справи шк. плебісциту, переведеного при кінці мин. року. Плебісцит той, не зважаючи на всякі перепони, перевели ми успішно, в чому найбільша заслуга Правної Оборони „Р. Ш." Число деклярацій за українською мовою навчання у держ. школах зросло втроє в порівнанні з попереднім плебісцитом.

При кінці розповів промовець про ті заходи, що їх зробила Гол. Управа у звязку з появою нових шкільних законів, повідомив про основання при Гол. Управі „Порадні для вибору звання", подав коротке звідомлення з діяльности видав-

вичої комісії і т. п. Головна Управа веде свою книгарню у Львові, одначе не всі Кружки і школи уважали за свій обовязок покривати свої запотребування у тій книгарні.

З черги Зїзд вислухав фінансового звідомлення, яке вложив *о. Попель*. (Замкнення рахунків і біллянс за рік 1931-32 дістали всі учасники Зборів долучене до найновішого (8) числа журналу „Рідна Школа").

ВИБІР КОМІСІЇ МАТКИ

Після вислухання фінансового звідомлення приступили збори на внесення посла Д. Великановича до вибору комісії-матки. Були поставлені дві лісти: перша у складі о. шамб. Юрика, д-ра М. Коновальця, п-і Селезінкової, дир. Терлецького, п. Івана Олексина і ред. В. Целевича; друга, поставлена студ. Гавцьким, ріжнилася від першої, що на місце ред. Целевича була поставлена п-ні Донцова. По довгій, більше як 1-годинній дискусії Зїзд приняв 95 голосами лісту пос. Великановича (прихильників другої було понад 60).

Іменем верифікаційної комісії поставив д-р *Іван Романків* внесення приняти протокол з попередніх Заг. Зборів до відома.

ВНЕСЕННЯ КОНТР. КОМІСІЇ.

Від Контрольної Комісії промовив ред. *І. Юцишин*, який перейшов важніші цифри бюджету Т-ва, признав усі випадки удокументованими і поставив вкінці внесок: ухвалити абсолюторію уступаючій Головній Раді за адміністраційний рік 1931-32.

РЕФЕРАТИ.

Перед приступленням до дискусії вислухали делеґати ще двох рефератів: *дир. В. Кузьмовича про найближчі завдання „Р. Ш." у звязку зі шкільною реформою*, закінчений внзкою резолюцій (реферат цей подамо повнотою в одному з чергових чисел „Діла") і *інж. Романа Білинського про вагу психотехнічної порадні при „Р. Ш."*.

*

По півгодинній павзі Зїзд продовжав свої наради дальше. Принято внесення верифікаційної комісії, аби в протоколах Зїзду записувано на будуче тільки зміст промов, а не подавано їх у повному тексті. Після того Зїзд вибрав комісію резолюційну для зредаґування всіх поставлених на Зборах резолюцій.

ДИСКУСІЯ.

В дискусії, яка почалася над звідомленнями, промовляли: дир. *Н. Даниш (Станиславів)*, студ. *Дм. Штикало* (Львів), *Микола Новак*, (Коломия), *Степан Чепіль* (Винники), *Мих. Черник* (Грибовичі Вел.), *Іванна Паарова* (Яворів), *Мих. Гриняк* (Коломия), *Степан Луцький* (Серафинці), *Мих. Левицький* (Васючин), д-р *Мих. Росляк* (Чортків), Федір Орач (Глуховичі), Федик Дмитро, Романюк Антін, Крохмалюк Василь, сен. д-р Іван Макух, пос. Великанович Дмитро, Єндик Дмитро, д-р Стефанишин Микола, д-р Скорик Михайло, Мельник Михайло, ред. Струтинський Михайло, Сілецький Антін, о. Ганас. Відповідь на всі порушені в дискусії справи дав інсп. *Кузьмович*.

В справі поїздки делеґата „Р. Ш." п. Ясінчука до Америки давав виясення член Ревіз. Комісії інсп. Стернюк, а потім ще й сам делеґат.

Опісля Збори приняли одноголосно внесення Контрольної Комісії на ухвалення абсолюторії.

ВИБІР ОРҐАНІВ Т-ВА.

На внесення комісії-матки Збори вибрали однодушно головою Т-ва знову радн. Іллю Кокорудза, причому вибрали одночасно двох делеґатів (п. Мороза і Терлецького), які мали вибратися зараз до недужого голови, побажати йому скорого повороту до здоровля і повороту до праці в Т-ві.

До Гол. Управи вибрані як члени; о. мітр. Базюк Олекса, проф. Павлюх Гнат, Зенон Юзичинський, д-р Коновалець Мирон, пос. Великанович Дмитро, д-р Кордюк Юліян, о. Комарницький Мих., Константина Малицька, д-р Ігор Федів, д-р Дашкевичева Олена, проф. Коструба Петро, Павлюх Михайло, Кравчук Микола, студ. Романюк Антін, інсп. Кузьмович Волод., проф. Каменецький Юліян, ігумен о. Бараник Северин, д-р Біляк Степан. Заступники: Василь Рудко, Струтинський Мих., Марія Донцова, дир. Данчиш Михайло, Дарія Навроцька, Крилошанський Мих. Контрольна Комісія: Филипович Іван, Лазорко Мих., Гебус Методій, Стернюк Іван, Колтунюк Ярослав. Заступники: студ. Гавцький. Юцишин Іван.

Роземний Суд: о. Бучацький, Селезінкова Ніна, о. д-р Костельник, Іван Рудницький, радн. Лукавецький Зенон.

При виборі членів Гол. Управи студ. опозиція виступала проти вибору до Гол. Управи інсп. Вол. Кузьмовича. Збори величезною більшістю (проти 40) вибрали інсп. Кузьмовича членом Гол. Управи і вибір цей приняли гучними оплесками.

Після приняття резолюцій Збори закінчились.

Протиукраїнські доноси жидівської преси.

З приводу протижидівської демонстрації в Чернівцях.

Минулого тижня принесла Польська Аґенція Телеґрафічна вістку про німецько-українські протижидівські демонстрації в Чернівцях, спираючись на інформаціях черновецьких ґазет „Морґенблят" і „Таґ", видаваних жидами. Як стверджують черновецькі українські часописи „Час" і „Народня Сила", інформації згаданих жидівських ґазет є наскрізь фальшиві. Демонстрували (в ночі з великоднього вівтірка на середу) румунські кузісти, комуністи і безіменна юрба, що били прохожих жидів і товкли шиби в ринку та сусідніх вулицях. Що українські націоналісти не могли мати з тією демонстрацією нічого спільного, доказом факт, що демонстранти громили теж українське добро й між іншим повибивали шиби в українському „Народньому Домі" при вул. Петровича. Ті демонстранти, що на основі денунціяції „Таґ-у" нібито говорили по українськи, говорили на ділі по російськи і були бесарабські жиди-комуністи, які пекли свою печеню при вогні румунських кузистів. Але це не шкодило „Морґенблятові" виписати під адресою румунської влади донос, що, мовляв, „кузисти злучилися з антисемітськими німцями і українськими націоналістами, щоби демонструвати за Гітлерром і незалежною Україною, яка має обняти Буковину й північну Бесарабію". Цей донос повторила швидка румунська преса і звалила вину з кузистичних чорносотенних громил виключно на українців.

Проти провокаційної тактики жидівської преси та проти змішування українського руху з кузистичними громилами українська преса в Чернівцях протестує енерґійно, закликаючи українське громадянство до бойкоту українożерного „Таґ-у" і „Морґенблят-у".

Про що говорять у Вашинґтоні?

ЛЬОНДОН, 24. IV. ПАТ. „Таймс" стверджує в приводу вашингтонських розмов, що вони находяться покищо в стадії виясювання ситуації. Часопис зясовує такі принципіяльні точки: 1) загальний огляд міжнародньої ситуації, який Рузвельт представив Мекдональдові, утвердив членів британської делеґації в переконанні, що в ґрунті річи є широка площина порозуміння: 2) поза скобками тієї площини загального порозуміння лежить справа вирівнання митних тариф, особливо справа пристосування тариф до отавської умови, справа стабілізації валюти і справа міжнародніх довгів; 3) суботнішні розмови торкалися валютових справ, але Рузвельт не сформулював ще в тій ділянці виразної програми; 4) справи воєнних довгів досі не обговорювано; 5) у вчорашніх розмовах головну ролю грала справа розброєння. Говоритимуть в цій справі сьогодні Вигляди порозуміння на основі британського пляну корисні: 6) обі сторони прийшли до переконання, що скликання світової економічної конференції в Льондоні між 10. і 20. червня є наказом дня: 7) вислід конференції звязаний в значній мірі в ходом розмови з Еріотом, тому, що без французького співділання успішна розвязка актуальних проблем є неможлива.

ЯК УСТАБІЛІЗУЮТЬ ДОЛЯР І ФУНТ.

НЮ ЙОРК, 24. IV. ПАТ. Преса подає коментарі до розмов у Білому Домі., при чому цікавиться головно стабілізацією фунта та доляра. Н. Й. Таймс твердить, що знавці дійшли до висновку, що обі валюти повинні бути устабілізовані. Одначе не згодилися, на якому рівені має бути ця стабілізація. Експерти радіб устабілізувати доляр на пробу на 85 центів, а щодо фунта, то думки ріжні. Англійські знавці хочуть удержати фунт на рівені 3.50, а американці змагають до 4 дол.

ВЕРТАЮТЬ ДО ЗОЛОТА.

ВАШИНҐТОН, 24. IV. ПАТ. Рузвельт і Мекдональд радили над монетарними справами. Офіціяльний комунікат стверджує, що говорили про поворот до паритету золота. Радили теж над знижкою золотого покриття та над звишкою цін срібла.

КАТАСТРОФА „МАЛИҐІНА".

Криголом „Малиґін", який недавно виплив до Архангельська, попав по дорозі на ледяні гори. Вони в двох місцях розпороли боки корабля. З трудом добився криголім до Грінгабірґ на Шпіцберґені. Там жде помочі. Це вже друга катастрофа за короткий час.

РОЗБИВ ВІКНО В НІМ. АМБАСАДІ.

ЛЬОНДОН, 24. IV. ПАТ. Поліція арештувала чоловіка, який нині рано пляшкою збив шибу в вікні німецької амбасади. В пляшці була картка зі словами: „Різнику Гітлере, ти переступив усякі межі!"

АНГЛ. ШАРЖЕ АФЕР ВІДВІДАВ ВЯЗНЯ.

МОСКВА, 24. IV. ПАТ. Англ. шарже д' афер відвідав у вязниці в Сокольниках інж. Торнтона. Ствердив, що інжинір здоров.

РОЗПРАВА ПРОТИ ЧЕСЬКИХ ФАШИСТІВ.

БРНО, 24. IV. ПАТ. Перед державним трибуналом почалася розправа проти 60 членів чеської фашистівської партії, обвинувачених у збройному нападі на касарні піхоти в Шіденіцах вічю 29. І. ц. р. Тоді то був тяжко ранений один вояк, а два лекше. Один змовник був убитий а 2 ранені. Головні обвинувачені: рез. поручник Кобзінек (30 літ), ґен. Ґайда (47 літ) і його сестрінець Ґайдль. Кобзінек і Ґайдль були втекли за кордон та їх видали чеським судам. Акт обвинувачення закидає їм злочин держ. зради, насилля, грабіжи зі зброєю в руках, підбурювання війська до непослуху та змови проти республики.

НЕЛЕҐАЛЬНИЙ ТРАНСПОРТ ЗБРОЇ.

Праґа, 24. IV. ПАТ. „Народні Лісти" повідомляють про новий нелеґальний транспорт зброї з Італії на Мадярщину окружною дорогою на Варну. Мадярський уряд, мовляв, повідомив міжнародню комісію на Дунаю, що Мадярщина має дістати з Малої Азії вугілля для фабрикації газу. До Туреччини відїхала спец. комісія, в якій потайки взяв участь делеґат м-ства гонведів. Вугілля дійсно прийшло до Болгарії і його переладували до ваговів, що йшли на Мадярщину та з вугіллям навантажили і зброю. Скринї зі зброєю присипали вугіллям і так вони дісталися на Мадярщину.

ПОБИТТЯ ФРАНЦУСЬКОГО ГОРОЖАНИНА.

БЕРЛІН, 24. IV. ПАТ. Французькому амбасадорові в Берліні Понсетові поручили інтервеніювати в німецькому уряді в справі арештування французького громадянина Смірнова в Треврі. На Смірнова напав якийсь німець і побив його важко. Німця не арештували, а в тюрмі замкнули Смірнова та не позволили порозумітися з франц. консулятом.

НІМЕЦЬКО-АВСТРІЙСЬКІ ВЗАЄМИНИ ПОГІРШИЛИСЯ.

ВІДЕНЬ, 24. IV. ПАТ. „Зон унд Монтаґсцтґ." твердить, що спосіб, у який німецька преса, залежна від держ. чинників, трактує Австрію та її канцлера, викликав в урядових австрійських колах велике обурення. Розглядають можливість дипльоматичної інтервенції.

ЗАВОРУШЕННЯ В БАРСЕЛЬОНІ.

БАРСЕЛЬОНА, 24. IV. ПАТ. У звязку зі страйком будівельних робітників прийшло тут до заворушень. У касарнях зарядили гостре поготівля.

ІНЖИНІРИ „ВІКЕРС КОМП." У М-СТВІ ЗАКОРД. СПРАВ.

ЛЬОНДОН, 24. IV. ПАТ. Після гостини в дирекції Метрополітен Вікерс Компаній чотири англійські інжиніри, герої московського процесу, відвідали Форін Офіс. Там їх приняв мін Саймон.

ГОЛОДІВКА ЧЕСЬКИХ ШАХТЯРІВ.

Праські часописи повідомляють, що 558 шахтярів у копальні „Іван Карло" в Карвіні від четверга досі не перервали голодівки. Причиною голодівки є, що управа відправила 8 шахтарів. В суботу вивезли з копальні 5 зомлілих шахтярів.

Копальня належить до гр. Лариш-Мініха.

ПОДЯКА.

Отсим складаю Вп. Пану Д-р Льву Ганкевичеві щиру подяку за опіку в часі моєї слідчої тюрми як також за безкорисний труд та повну успіху оборону перед судом присяжних дня 11. IV. 1933.

Ева Яцківна.

ПРИГОТУВАННЯ ДО СВІТОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

ЛЬОНДОН, 24. IV. ПАТ. Агенція Райтера повідомляє з Вашинґтону: Відбувши пізно в ночі конференцію, англійський премієр Мекдональд і президент Рузвельт видали такий спільний комунікат: Обмірковано головні питання світової господарської конференції, після чого запало рішення передати ті питання негайно фахівцям, що мають зачати свої наради в суботу попол. і продовжувати їх у ночі.

ПРИГОДА КАРД. ІННІЦЕРА.

ВІДЕНЬ, 24. IV. ПАТ. Біля Фішаменту зударилося авто, яким їхав кардинал Інніцер, із автом, що надїхало з протилежного боку, та впало в рів. Кардинал був ранений відломками скла. Місцевий лікар заосмотрив кардинала й він відїхав до Відня.

ПШЕНИЦЯ ЗВИШКУЄ.

На варшавській збіжевій торговиці, а за нею на інших ринках підскочили в останніх днях ціни пшениці. Платять залежно від якости, по 39, 40 і 41 зол., а заноситься на те, що ціни пшениці дійдуть до 45 і 46 зол. Одночасно подорожіла пшенична мука.

Звишкова тенденція цін панує на всіх збіжевих ринках Европи й Америки, стоячи у звязку зі світовою конюнктурою, що підбиває ціни збіжа у всіх державах. Не останеться вона без впливу на ціни жита, що теж проявляють у нас сильну тенденцію.

ДОЛЯР І НІМЕЦЬКА МАРКА.

Відділ Банку Польського у **Львові** платив у понеділок увесь день по 8.20 за доляра. На чорній біржі платили в год. 2.30 по 8.18 зол.

У **Варшаві** платили за доляра в понеділок рано 8.26 зол. (у суботу ще 8.33). Банк Польський платив по 8.20 зол. Перед замкненням каси Банк Польський у Варшаві платив уже лише по 8.10 зол.

Курс німецької марки поправився дещо. На біржі нотували марки в плаченні 202, жадали 205.

БОМБА НА ЗАЛІЗНИЧОМУ ШЛЯХУ.

Недалеко стації Козлів (Радянщина) положив хтось на шини бомбу. Коли надїхав потяг, настав вибух, що знищив паровіз і два вагони. Згинули два машиністи і три пасажири, а багато є ранених. ДПУ арештувало кількох залізничих службовців, між ними й начальника стації Козлів.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Лист до Михайла Гайворонського.

Дорогий Михасю!

Приємно мені було прочитати вістку про свято у Твою честь, яке влаштувала Американська Україна. Направду приємно мені...

Неперeглядною юрбою ідуть за днями наші дні і чимраз більше віддалюють нас від хвиль разом перебутих: пересміяних та переплаканих. Хуртовина, яка зірвалася над нашою землею, давно не могла рушити нас. Закручувала з усіх сторін, підривала з долини, прибивала з гори, а ми стояли, доки встоятись могли. А потім розігнала нас по цілім світі, як пожовкле листя в осени.

Тебе понесла аж за далекий океан і жбурнула між хмародери Ню Йорку. Здавалося, що Ти пропадеш у холодній, вирахуваній країні Рокефелера і Форда. Що заки море перелетиш, то крила зітреш об тверде, нерідне повітря і впадеш без сил на асфальт метрополії мамони.

А Ти перелетів, хоч крила нили, змучені далекою дорогою, хоч серце боліло за всім тим, що лишав у Рідній Краю. Лишав Ти несповнені мрії, задля яких пішов у першому ряді на шістьлітнє скитальство, лишав недоспівану воскресну пісню, яка загрузла в горлі в чотирокутнику смерті.

А ще лишав Ти товаришів, з якими стільки пережив, з якими творив великий стрілецький епос.

В імені їх усіх поздоровляю Тебе, Друже, з гарним днем Твого свята.

Приємно нам, що Ти діставав нагороди від чужих, а ще приємніше, що діждався признання від своїх. Бо це, брате, багато тяжче...

„Немо профето ін патрія суа"... А ще як та патрія мала стільки ложних профетів, що наша, то й диводи нема.

„Немо профета"... Іншими словами: Вартість людини можна зміряти тільки поза границями його рідного краю. Хто зна, якби виглядали наші „величини" і „мірноти", колиб їх міряли не тут. Напевно булоб багато несподіванок і в один і в другий бік.

В дні Свого свята, а й так у будень нераз, напевно згадуєш неодно і неодних. Місця, події і людей з якими тісно звязана Твоя молодість і молодеча творчість.

І соломяні стріхи Страбичева та Ґорозди і Замкову Паланку і Головецько і Соснів і — ясна справа — Пісочну. Потім сонячний Єлисавет, а ще потім... Ех чи не досить?!

Памятаєш „Захист Муз" у Тудинці, оту обідраву, похилу ліпянку, в якій Ти стільки творив! А ту нашу спільну ґітару, на якій кожний з нас пробував свого композиторського таланту... Два рази розбили її російські гранати, а де вона нині — ніхто не знає. Може служить такому, що й не догадується на чім грає, а може пішла на смітник, як неодно, варте іншої долі...

Та що говорити про ґітару, як у наші душі била і бє ґраната за ґранатою. Потріскали вони не в однім місці і просто диво, що ще дзвенять, що ще можна дібрати на них сякі-такі акорди.

Твоя душа дзвенить найголосніше, а ми направду щиро радіємо тим.

І щиро стискаємо Твою працьовиту руку.

Галактіон Чіпка.

НОВИНКИ

— **Робітня футер Юліяна Глушевського, Львів, вул. Коперника 16. II. пов. Тел. 54-46.**

— **Пантофлі,** вигідні мешти, сандали, **ситківкові капці на шнурковій підошві** поручає і виконує **„ІБІС"** Львів, Собіського 9 (бічна Галицької). 1688 6—10

— **Філія Союзу Українок у Львові** взиває свої члени явитися громадно на **ширші сходини** в ціли обговорення справ, звязаних із Загальними Зборами Централі. Ширші сходини відбудуться в пятницю 28. квітня ц. р., год. 6. веч. 1809

— **Конфіската „Діла".** Попереднє (102) число нашого часопису впало жертвою конфіскати. Городське староство сконфіскувало кінцеве речення нотатки про голод на Поліссі, хоча вона перейшла в цілости цензуру в польській пресі („Газета Варшавска" і т. д.).

— **Театр ім. І. Тобілевича** приїзжає від 26. на кілька вистав до Копичинець, де пробуде поправно до кінця місяця; відтак театр гратиме в Борщеві, Чорткові, Бучачі, Товмачі, Станиславові, Отинії, Коломиї, Городенці, Снятині та Заболотові.

— **Українське Т-во допомоги еміґрантам з Вел. України** у Львові цими днями мало загальні збори своїх членів, на яких вибрана нова Управа: проф. Ю. Магалевський, голова; Вол. Дорошенко, заст. голови; А. Петренко, заст. голови і скарбник; Ф. Дудко, секретар і члени: проф. О. Москвичів, С. Литвиненко, Кл. Трохименко, Ф. Сидоренко і Ант. Гребінник. Заступниками членів обрані: Дм. Котко, Ів. Домбровський і Вас. Подоляк. До ревізійної комісії обрані: инж. М. Корчинський, д-р М. Матюшенко й М. Пересада-Суходольський.

— **Відчит про життя української еміґрації в ріжних державах Европи** виголосив 19. ц. м. п. Кожевників у т-ві „Незалежна Україна" в Брюселі. Прелеґент обїхав осередки української еміґрації в Римі, Женеві, Парижі, Льондоні та в Бельгії й подав цікаві інформації. Бажаним було би, щоби ширші кола українського громадянства довідалися бодай з преси про життя частини 40-міліонової нації.

— **Небезпечна забава чи часопис?** Т-во домашної прислуги „Будучність" уладило минулої неділі в салі реміснячої палати при пл. Стрілецькій у Львові забаву. Коли після забави публика вийшла на вулицю, стрінулася з поліційними органами й постерунковими, що стали шукати притоки до „урядування". Між іншим постерунковий ч. 1682 придержав одну дівчину й видер їй з рук часопис „Молоді Робітники" ч. 4, що перейшов уже урядову цензуру. Налякана дівчина втікла, а поліція взяла собі часопис на памятку.

— **Податок від псів.** Фінансова секція міської ради у Львові рішила побирати від псів такі оплати: 1) на території давного Львова (без прилучених громад) за кожного першого пса 20 зол., за другого 60, дальшого 100 зол., за другого ланцухового пса 10 зол., за третього 20, четвертого 30, за кожного дальшого ланцухового пса по 10 зол. більше від попереднього; 2) на території прилучених громад, отже Замарстинова, Клепарова, Знесіння, Голоска Малого, Левандівки, Богданівки, Сиґнівки, Кульпаркова, Козільник і Кривчич: за кожного пса, не держаного постійно на припоні, по 10 зол., за другого і дальшого пса, держаного н априпоні 5 зол. Цей податок за цілий рік треба заплатити до 1. червня ц. р. в дільницевих міських урядах. Псів неоплачених і без нових значків, зловлять і вбють.

— **Великі шкоди від весняної стужі.** З ріжних сторін нашого краю повідомляють про великі шкоди, які терплять хлібороби від теперішньої весняної стужі. Потерпіли засіви, пороблені в березні, а ще більші шкоди в яринних городах. В багатьох випадках ярина і садженина знищена на 100 проц.

— **Ріжні вістки.** На гостинці між Яновом і Жорниськами невідомі напасники ограбили селянку Анну Качинську, забираючи їй 5 зол., 2 кґ. масла і бохонець хліба. — Із церкви в Наварії невислідженi вломники вкрали 67 зол., розпоровши раком залізну касу.

— **Небувала помилка зайшла в жидівськму шпиталі у Варшаві.** Родина одної хорої дістала повідомлення про її смерть. Підчас похорону своякм, прощаючись з небіжкою, здивувалися, що вона зовсім не з їх родини. Показалося, що шпитальна адміністрація помішала назвища двох хорих, які лежали побіч себе, і повідомила про смерть не родину небіжки, але кревних особи, що вже приходила до здоровля.

— **Самогубство судді.** У Варшаві повісився в хаті свого батька слідчий суддя 30-літний Юл. Бресевич. Причина самогубства невідома.

— **Демонстрація проти німецької фільми.** З Парижа повідомляють, що в кінотеатрі при вул. Піґаль вибухла в часі висвітлювання німецької фільми велика демонстрація проти антисемітизму в Німеччині. Демонстрація була така бурхлива, що на салю мусіла увійти поліція й арештувати багато осіб.

— **Московський прокуратор.** Останній московський процес проти англійських інжинірів, обвинувачених у саботажі прославив радянського прокуратора Найв. Суду Андрія Вижинського. Краківський „Час", імовірно за чужими джерелами, подає до відома, що А. Вижинський польського походження, уроджений у Баку, з польських родичів. А. Вижинський від молодих літ працював у революційних партіях. У 1908 р. застрілив, як упевняє, з необережности гімназистку Буханов і втік з каторги за кордон. У 1920 р. боровся ще з більшовиками як меншевик, але від 1924 р. став членом комуністичної партії. Нині він дійшов до становища прокуратора Найв. Суду і завдяки своїй широкій освіті, знанню кількох мов і красномовству. Одночасно є він професором у московськім Інституті народнього господарства.

— **Мумія Леніна псується.** Як відомо, забальсамоване тіло Леніна більшовики вложили до скляної домовини і виставили на прилюдний вид у величавому мавзолеї з червоного мармуру на Кремлі в Москві. Та показалося, що штука бальсамування не припинила природного процесу гниття тіла. Тлінні останки творця більшовизму находяться в стані помітного розкладу, наслідком чого вже шість тижнів навар-

лей для публики замкнули. У звязку з тим, населення Москви шепче потайки, що розклад мумії Леніна це символ близького кінця створеного ним режиму.

— **Загальні Збори К. Л. К.** Загальні Збори членів Карпатського Лещетарського Клюбу відбудуться у пятницю 28. ц. м. в год. 6. попол. в домівці Клюбу (Земля, Ринок 43, I). На порядку нарад м. ін. вибір нового виділу, зміна статуту та справа будови схоронища у Славську.

— **Зібрання Фільольогічної Секції Н. Т. Ш.** відбудеться в четвер 27. квітня в год. 18-ій в канцелярії Товариства для доповідей д-ра К. Студинського про: „Події на Україні 1861-5 рр. в освітленні гал.-української преси“ і д-ра Я. Гординського про вислід праці М. Возняка „Літопис Самовидця“. Перед доповідями закінчення виборів нових членів Ф. С.

— **Подяка.** За ласкаві труди при влаштуванні руханкового вечора дня 23. квітня ц. р. складає Вп. Паням докторовій М. Пастернаковій і проф. М. Конрадівній щиру подяку **Управа школи ім. кн. Льва.**

— **Замісць окремих подяк** за слова спочування переслані нам з приводу смерти Романа Стельмахова складаємо 20 зол. на фонд Інвалідів У. Г. А. — Марія Стельмахова з синами.

— **Друкарські помилки.** У фейлетоні „Діла“ з дня 24. IV. ц. р. під наголовком: „Найчемніший нарід“ трапилися такі похибки друку: Замісць „**приїзджують**“ має бути „**приїзджають**“, замісць „**повинні вчитись би**“ має бути „**повинні би вчитись**“.

З НАРОДНЬОЇ ГОСТИННИЦІ.

Дня 22. квітня 1933 відбувся Загальний Збір Народньої Гостинниці, на якому зложено звіт з діяльности за діловий рік 1932. Без огляду на загальну скруту і крізу, яка сильно діткнула всі вільні професії і торговельні підприємства і яка може в найбільшій мірі і найболючіше підорвала готелі, підприємства ресторанів і каварень, Народня Гостинниця у цьому діловому році 1932 зуміла справитись із тяжкими обставинами та змогла виказати таку надвишку, з якої ухвалено на 6 проц. дивіденду від членських уділів в кваті 2.391.60 зол., а решту зол. 718.64 зол. приділено до резервового фонду. На зборах цих переведено вибір двох нових членів до Надзірної Ради, а саме д-ра Ярослава Олесницького і дир. Ярослава Колтунюка, а до Контрольної Комісії вибрано пп. Івана Іжицького, Адольфа Подлевського і Петра Фарину.

—o—

✝ ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Іван Городиський, видатний український громадський діяч у Чернівцях, помер у 75. році життя. Покійний був видатним громадським діячем і в Галичині. Перед великою війною був навіть свого часу кандидатом на посла до віденського парляменту з борщівської виборчої округи. По професії був дяком. Належав до найкращих популярних промовців на Поділлі та Покутті. Помер на становищі дяка при греко-католицькій церкві у Чернівцях. Лишив 4-ох синів, яким дав вищу освіту і три доньки, яким дав теж гарне виховання та освіту. Похорони покійника були великою жалібною маніфестацією всього українського населення Черновець. В. Й. П.

—o—

СПОРТ.

З ЖИТТЯ У. С. С.

БІГ НАВПРОСТЕЦЬ ЗА МИСТЕЦТВО ЛЬВІВСЬКОЇ ОКРУГИ.

Неділя, 23. 4. ц. р. Останніми днями була дуже несприятлива й непевна погода та це хіба не повинно було ослабити серед клюбів У. С. С. заінтересування першою весняною імпрезою — відкриттям нашого легкоатлетичного сезону. Тимчасом на старті бігу явилось дуже мале число змагунів і змагунок.

У мужеському бігу на 4 км. переміг Сліпко Волод. (УССК) у часі 15.46.9, десять метрів за ним прибіг Дашкевич Евген (УРСК), третій — Пастернак Гр. (Сокіл IV). На трасі весь час домінувала двійка Сліпко-Дашкевич, лишаючи далеко за собою інших змагунів.

У жіночому бігу на 850 м. перша прибігла до мети Повзанюк (Тризуб) у часі 4.31, 2-га Кос (Плай), 3-тя Біленька Л. (УССК). Форма змагунок вирівнана.

Клюби й змагуни повинні доложити усіх зусиль, щоби краєвий біг навпростець (30. IV.) випав краще і згуртував на старті поважне число легкоатлетів.

УРСК — МЕТА 2:2 (0:0).

Товариські змагання. Мета грала надзвичайно гостро, деколи й небезпечно. В грах за мистецтво її грачі мусять більше вважати на основи спортового джентельменства, тоді дружина зможе показати гру на зовсім поважному рівені. Напад Мети не використав кількох дуже догідних моментів, перестрілюючи навіть карного. УРСК-ві недоставало зіграння нападу, поміч підсилювала його слабо й недокладно, а ще найкраще вивязувалась зі свого завдання оборона, бо воротар теж не дійшов до своєї минулорічної форми. Суддював п. Сачинський.

ТОРПЕДА — УРСК II. 10:0 (5:0).

Друга дружина УРСК-у ще не має змагової рутини, грає хаотично, а недостача можливого воротаря мусіла причинитись до двоцифрової програної з противником на клясу сильнішим.

КРАЄВИЙ БІГ НАВПРОСТЕЦЬ.

За дозволом У. С. С. улаштовує „Плай“ краєвий біг навпростець, що відбудеться в неділю 30. IV. 1933 в год. 11. рано з площі Сокола-Батька. Зголошення устні і письменні приймають щодня під адресою: Хамула, Львів, Куркова 36. Змагуни з провінції зголосять свій приїзд на ту саму адресу до пятниці, щоби можна було приготовити нічліг. Пригадується змагунам, щоби принесли зі собою на старт лікарські посвідки і змагові карти. Устні зголошення приймають щодня від 7.30—8.30 вечором.

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ.

BULLETIN MENSUEL DE RENSEIGNEMENTS ECONOMIQUES ET SOCIAUX. Rome, mars 1933. Nr. 3.

BETON, Warszawa, kwiecień, Nr. 6.

PRZEGLĄD WSCHODNI, Nr. 6. Warszawa, 15. kwiecień 1933.

НОТИ.

Й. Кишакевич: **РАДУЙСЯ МАТИ,** кантата на мішаний хор з фортепяном (орхестрою). Львів.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Вівторок, 25. квітня год. 7.30 веч. „Фройляйн Доктор“.

Середа, 26. квітня год. 7.30 веч. „Фройляйн Доктор“.

Четвер, 27. квітня год. 7.30 веч. „Фройляйн Доктор“.

Пятниця, 28. квітня год. 7.30 веч. „Фройляйн Доктор“.

Театр Ріжнородностей.

Вівторок, 25. квітня год. 7.30 веч. „Золота тіточка“.

Середа 26. квітня вистава не відбудеться з причини генеральної проби „Шукаємо здібного вломника“.

Четвер, 27. квітня год. 7.30 веч. „Шукаємо здібного вломника“ В. Будзинського. Премєра.

Цирк Станевських, площа Бема, початок вистави в год. 8.15.

Спортовий Цирк, вул. Пелчинська (біля Тенісового Т-ва) виступи міжнародніх змагунів-атлетів. Початок год. 8.15 веч.

Кіна.

АДРІЯ: „Тайна російського шпигунства“ (Грета Гарбо).
АПОЛЬО: „Антін Спелец добрий стрілець“ (Власта Буріан).
АТЛЯНТИК: „Каїн і Артим“ (на осн. Горкого).
КАСІНО: „Куртизана“ (Грета Гарбо).
КОЛІСЕЙ: „Тіні кохання“ та ревія „Тріскаємо зі сміху“.
КОПЕРНИК: „Ліцитація кохання“.
МАРУСЕНЬКА: „Ліцитація кохання“.
МІРАЖ: „Пат і Патахон“, „Парадна компанія“.
ПАЛЯС: „Їх Ексцеленція субект“.
ПАН: „Бічна вулиця“ та ревія.
ПАСАЖ: „Робін Гуд „Король асів“.
ОАЗА: Нечинне.
СТИЛЕВЕ: „Бастер Кітон на фронті“ та ревія.
ХИМЕРА: „Аріяна“ (Ел. Берґнер)
УТІХА: „Чорний капітан“ (Джан Берімур) і ревія.

Закордонне радіо.

Вівторок, 25. квітня 1933.

Братислава (279,3) 17.25 Пісні, 18.20 Нар. музика, спів, **Брно** (341,7) 12.40 Концерт, **Штутгарт** (360.6) 20.30 Нім. конц. пісня, **Гельсінгфорс** (368,1) 18.15 Спів, **Білгород** (429,7) 12.05 Нар. пісні, **Прага** (488,6) 21.25 Крайцерова соната Бетовена, **Відень** (518,1) 11.30, 12.00 Концерт, 19.25 „Іль Мантельо“, „Суор Анджеліка“, „Джанні Сікі“ оп. Пучінія, **Будапешт** (550,5) 12.05 Циг. музика, 17.30 Пісні й арії, **Харків** (937,5) 9.00, 13.50, 15.10, 19.00 Концерт, 18.00 Гумор і сатира в музиці, 21.30 Літ.-муз. трансм., **Париж** (1724,1) 20.45 „Гамлет“ траг. Шекспіра, муз. Біго.

Середа, 26. квітня 1933.

Бреслява (325) 16.30, 20.25 Спів, 21.00 Весела програма, **Гельсінгфорс** (368,1) 19.30 Ресіталь сліпого пяніста, **Білгород** (429,7) 15.30, 19.45 Нар. пісні, **Прага** (488,6) 20.05 Концерт, **Відень** (518,1) 11.30 Квартет, 16.55 Солісти, 19.40 Весела програма, **Мінхен** (532,9) 13.15 Легка музика, **Будапешт** (550,5) 19.30 „Країна осміху“ оп. Легара, **Харків** (937,5) 9.00 Трубна музика, 10.30 Радіокомпозиція, 13.50 Етнограф. концерт 15.00 Літер.-муз. авдиція, 16.00 Концерт, 18.00 Солісти, 19.00 Літерат. спадщина, 20.00 Кляс. музика, **Москва** (1000) 17.25 „Золотий півник“ оп. Рімського-Корсакова (Досв. 725 м.).

Львівське радіо.

Вівторок, 25. квітня 1933.

12.15, 16.15 Грамофон, 15.35 Грамофон, Сільва рерум, 16.00 Балачка: „Книжка, зраджений приятель“, 16.20 Для матуристів: „Відродження Польщі“, 18.00 „Біольогія“, 16.40 „Казимир Вел.“, 17.00 Симф. концерт (орхестра), 18.25 Танк. музика, 19.00 Техн. скринька, 19.30 „Ренесансова музика“, 20.00 Концерт (музика, спів), 21.30 Спорт, 21.40 Фортепян, 22.20 Літер. чвертьгодина: „Пристрасний паломник“, 22.36, 23.00 Танк. музика.

Середа, 26. квітня 1933.

12.10, 16.00, 17.00, 22.15 Грамофон, 15.25 Збіжева біржа, 16.20 Відчит для матуристів, 18.00 Біольогія, 16.40 „Вільний стрілець“, 18.25 Легка й танк. музика, 18.55 Пластичні вістки, 19.30 Родові повісти, 20.00 Циганські романси (хор Семйонова і Ольги Камінської), 21.00 Спорт, 21.10 Камер. концерт, 22.40 „Туристика в Польщі“ (відчит у рум. мові), 23.00 Танк. музика.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“.

„Маслосоюз“ платив кооперативам дня 24. IV.: масло 3.20, молоко 0.17, сметана 0.70, яйця 2.60. Тенденція на всі артикули знижкова.

IV. ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ Кооп. „ДОЛЯ“ кооп. з обм. пор. у Львові відбудуться дня 8. травня 1933 р. в салі „Укр. Бесіди“ (Народний Дім) у Львові в год. 10.

Порядок нарад:
1) Відкриття Зборів. 2) Відчитання протоколу з поп. Заг. Зборів. 3) Звіт Управи з діяльности за 1932. 4) Звіт Контрольної Комісії. 5) Затвердження білянсу за 1932 та уділення абсолюторії Управі і Н. Раді. 6) Внески і запити.

Перед Зборами відбудеться в год. 9 Служба Божа у Преображенській церкві.

Надзірна Рада.

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО“.

Розмір часопису: 3 шпальти текстові і 8 шпальт оголошеневих.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень	зол. 0.15
1 „ одношпальтовий надіслане і некрольоги	„ 0.40
1 „ „ в тексті і новинках	„ 0.48
1 „ „ на першій сторінці	„ 0.55

Дрібні оголошення від слова:

матримоніяльні по	зол. 0.15
купно, продаж, винаєм і т. п.	„ 0.10
шукаючі праці	„ 0.08

слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1	зол. 380.—
„ „ 1/2	„ 200.—
„ „ 1/4	„ 110.—
„ „ 1/8	„ 60.—

Текстові сторони 50 проц. дорожче.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10.